

XXIV Ogólnopolska Konferencja Sędziów Szachowych **Kraków 13-14.12.2008**

Relacja Ulricha Jahra

W dniach 13 - 14 grudnia 2008 r., przy licznej frekwencji sędziów z 12 województw, odbyła się w Krakowie 24. Ogólnopolska Konferencja Sędziów Szachowych. Miejsce konferencji było większości uczestników znane, gdyż tu, w hotelu OPTIMA przy ul. Malborskiej, w ostatnich latach kilkakrotnie odbywały się ogólnopolskie zebrania sędziów, a często też kursy sędziowskie organizowane przez działaczy Małopolskiego Związku Szachowego. Tegoroczna konferencja miała wyborczy charakter, była organizowana krótko po Olimpiadzie Szachowej i Kongresie FIDE, na którym uchwalono szereg zmian przepisów gry i turniejowych, nic dziwnego że do Krakowa zjechała nieomal cała czołówka aktywnych sędziów szachowych. Konferencja była dobrze przygotowana. Na stronie Polskiego Związku Szachowego od dłuższego czasu było umieszczone sprawozdanie z działalności, w którym się również rozliczenie uchwał poprzednich konferencji kończącej się kadencji Kolegium Sędziów PZSzach.

Obrady otworzył Andrzej FILIPOWICZ, witając przybyłych sędziów i informując wstępnie o ważnych zmianach przepisów gry i turniejowych FIDE, które wejdą w życie z dniem 1 lipca 2009 r. Przepisy FIDE mogą być zmieniane co cztery lata. Najważniejszą zmianą w układzie przepisów FIDE jest zaostrzenie dyscypliny turniejowej, którą trzeba będzie również stopniowo wprowadzać w Polsce.

Na przewodniczącego obrad zaproponował Zygmunt RYLLA (Małopolska), wniosek został przyjęty jednogłośnie. Zygmunt RYLL, należący do najstarszych przedstawicieli środowiska sędziowskiego w Polsce, prowadził obrady sprawnie i z charakterystycznym poczuciem humoru. Wprowadziło to od początku swobodną, koleżeńską atmosferę na sali. Współprzewodniczącym konferencji został wybrany Bogdan OBROCHTA (Śląsk). Obrady protokołował Ryszard EWERT (Małopolska).

Na początku konferencji wspomniano zmarłych w ostatnim czasie sędziów szachowych: Jana FRANKIEWICZA, Stanisława MICHALSKIEGO, Alojzego ORLICKIEGO, Edwarda SZYMAŃSKIEGO, Jana BORKA, Stefana WITKOWSKIEGO, Czesława WESOŁOWSKIEGO, Marka ŁOBEJKO i Romualda BUJNICKIEGO. Tych, którzy odeszli, zebrani uczcili chwilą ciszy.

Porządek konferencji, opublikowany w Internecie w październiku br., został przyjęty bez uwag. W skład Komisji Mandatowej weszli Stefan HAŁUBEK DS i Kazimierz KOZUBAL PK. Komisja Uchwał i Wniosków została wybrana w składzie Tomasz PTASZYŃSKI SL, Magdalena JUDEK WP i Paulina KAMIŃSKA MP, a do Komisji Skrutacyjnej wybrano Ryszarda KRÓLIKOWSKIEGO MP, Marię MICHAŁSKĄ KP i Antoniego PROKOPCZUKA OP, który został przewodniczącym komisji.

Andrzej IRLIK przedstawił organizację pracy Kolegium Sędziów Małopolskiego Związku Szachowego. MZSzach zorganizował w ostatnim okresie dwa seminaria w Szczurowej (szkolenia prowadzili: Piotr JANIK – transmisje internetowe partii oraz Adam CURYŁO – obsługa programu ChessArbiter) i egzaminy na sędziów klas okręgowych. Związek zrzesza obecnie 36 aktywnych sędziów szachowych, wśród nich pięciu sędziów klasy FIDE, aktywnie pracują w Kolegium PZSzach, organizując ogólnopolskie konferencje sędziowskie.

Sprawozdanie z działalności Kolegium Sędziów PZSzach złożył Andrzej FILIPOWICZ. Szczegóły sprawozdania zostały opublikowane w biuletynie nr 2 Kolegium, na stronie Internetowej PZSzach, dlatego na konferencji przewodniczący Kolegium zrelacjonował tylko skrót sprawozdania. Głównym zadaniem Kolegium, oprócz podnoszenia kwalifikacji sędziów szachowych w Polsce było pozyskanie sędziowskich tytułów międzynarodowych przez czołowych, aktywnych sędziów polskich. W czasie trwania kadencji tytuły sędziów klasy międzynarodowej IA otrzymali Witalis SAPIS, Andrzej IRLIK, Rafał SIWIK i Piotr JANIK. Dalszych 19 sędziów otrzymało tytuły sędziów klasy FIDE FA. Jest to największy przyrost w całej działalności PZSzach. Kolegium Sędziów zorganizowało cztery ogólnopolskie konferencje sędziowskie (trzy w Krakowie i jedną w Licheniu, a następną proponuje zorganizować w Toruniu) oraz dwa centralne kursy sędziowskie w Licheniu i Ustroniu. Członkowie Kolegium dobrze wywiązali się ze swoich obowiązków. Analizowano i

interpretowano kilka przypadków wykroczeń sędziów podczas centralnych zawodów szachowych, prowadzono również analizę sprawozdawczości sędziowskiej. Niektórzy sędziowie nie dopełniają jeszcze tego podstawowego obowiązku, tłumacząc się brakiem wynagrodzenia za napisanie sprawozdania. Jest to oczywiście postępowanie niewłaściwe i tacy sędziowie powinni być odsuwani od pracy. Kolegium analizowało również zachowania sędziów na sali turniejowej. Chodzi o przestrzeganie ogólnie uznanych norm etycznych i dyscyplinarnych. Nie było wprowadzić wniosków dyscyplinarnych, ale w kilku przypadkach zwrócono uwagę sędziom nie wywiązującym się prawidłowo ze swoich obowiązków.

Adam CURYŁO utworzył Centralny Rejestr zawodników, sędziów i trenerów oraz zaprojektował program ChessArbiter, obecnie już powszechnie stosowany w turniejach szachowych w Polsce, choć formalnie nie jest jeszcze zatwierdzony przez FIDE (do usunięcia są dwa drobne odchylenia w kojarzeniach środkowych grupach punktowych), jednak sprawozdania sporządzone przy pomocy CA są honorowane bez zastrzeżeń. Brak formalnego zatwierdzenia spowodował ściągnięcie zalecanego przez FIDE programu HERZOGA SwissManager, który ma już polską wersję. W CR znajdują się nazwiska około 22 tysięcy polskich szachistów, sędziów i działaczy. Lista nie jest jeszcze pełna z powodu opieszałości niektórych wojewódzkich Związków szachowych i powinna być definitywnie uzupełniona w najbliższym czasie.

Zenon CHOJNICKI regularnie sprawdza wszelkie sprawozdania sędziowskie i przesyła je do FIDE gdzie stał się postacią znaną i akceptowaną z powodu włożonej pracy. Dzięki niemu PZSzach nie ma problemów z klasyfikacją i ewidencją w FIDE. Zygmunt RYLL pomagał w rozwiązywaniu wielu spraw sędziowskich, Witalis SAPIS opracował znowelizowany regulamin Kolegium Sędziów oraz status sędziego szachowego. Bogdan OBROCHTA i Andrzej IRLIK organizowali kursy i konferencje sędziowskie oraz aktualizowali rejestry sędziów, wszyscy członkowie Kolegium prowadzili wykłady na kursach i sędziowali ważne imprezy szachowe w kraju. Sędziów głównych na zawody klasyfikowane przez FIDE zatwierdzał Andrzej FILIPOWICZ, który reprezentował Polskę we władzach FIDE i utrzymywał bieżący kontakt z odpowiednimi komisjami Międzynarodowej Federacji Szachowej. Decyzje Kolegium Sędziów były podejmowane głównie poprzez korespondencję elektroniczną i głosowanie z pomocą e-maili.

Większość uchwał konferencji została zrealizowana. Sędziowie szachowi w Polsce otrzymują różnorakie honoraria za swoją pracę, składają się na to możliwości finansowe organizatorów oraz fakt wykonywania różnych czynności nie wchodzących bezpośrednio do obowiązków sędziego np. włączanie się do organizacji turniejów, pisanie biuletynów, tworzenie bazy partii szachowych itp.

W mijającej kadencji utworzono nowy tytuł sędziego klasy młodzieżowej, dla młodych działaczy poniżej 18 roku życia. Osoby te mogą pełnić funkcje asystenta sędziego.

W Polsce pojawił się problem niedozwolonej pomocy podczas rozgrywania partii turniejowych. Są to poważne wykroczenia, podlegające karom dyscyplinarnym. Sprawy są trudne do badania i nie mogą być rozstrzygane bez mocnych dowodów. Osoby, które korzystały z niedozwolonej pomocy zostały potępione przez środowisko szachowe.

Sprawozdanie Komisji Mandatowej złożył Stefan HAŁUBEK. W obradach uczestniczyło 54 delegatów z 12 związków wojewódzkich, wśród nich częściowo prezes PZSzach Jan KUSINA - sędzia klasy państwowej. Wśród delegatów było 12 sędziów IA, 17 sędziów FA, 13 - klasy państwowej i 12 klasy pierwszej. Próby sprawdzenia podczas obrad licencji sędziowskich delegatów nie powiodły się, w przyszłości należy dokonać tych czynności przed konferencją. Najliczniej na konferencję przybyli sędziowie z Małopolski (12) i Mazowsza (10). Inne związki reprezentowali: KP - 6, LU - 5, PK, SL i WP po 4, DS. - 3, PO i LD po 2, a SK i OP reprezentowali pojedynczy sędziowie. Cztery związki nie delegowały żadnego sędziego na konferencję: Lubuski, Podlaski, Warmińsko-Mazurski i Zachodniopomorski.

Uchwalone przez Kongres FIDE w Dreźnie zmiany przepisów FIDE referował Andrzej FILIPOWICZ, który dysponował materiałami z 8 grudnia 2008 r. Zaznaczył, że zmiany ulegają jeszcze drobnym korektom i formalnie będą opublikowane przez FIDE dopiero w marcu 2009 r., a obowiązywać będą od 1 lipca 2009 r.

Pkt. 3.7e. Przy promocji pionka musi być on wymieniony (w ramach tego samego posunięcia) na tym samym polu w hetmana, wieżę, gońca lub skoczka tego samego koloru. Promocja pionka jest zakończona gdy nowa figura dotknie pola przemiany.

Pkt. 3.8.2. Roszada musi być wykonana wzdłuż linii 1 zawodnika grającego białym kolorem lub 8 grającego czarnym kolorem bierok.

Pkt. 4.4c. Jeśli nie można wykonać roszady jedną z wież, można wykonać roszadę w stronę drugiej wieży (o ile to jest możliwe).

Art. 7 (nowy). Każdy zawodnik, który przybywa do stolika po rozpoczęciu sesji gry, przegrywa chyba, że sędzia postanowi inaczej. Organizator może w regulaminie zawodów dopuścić jakiś czas opóźnienia. W turniejach mistrzostw kontynentów i świata FIDE nie dopuszcza się jakiegokolwiek opóźnienia. Składy zespołów w rozgrywkach drużynowych muszą być zgłoszone przed rozpoczęciem zawodów (termin określa organizator).

Art. 8. Inwalida może wyznaczyć asystenta do zapisywania czy przełączania zegara, ale musi go zaakceptować sędzia.

Art. 9. Remis występuje gdy zawodnik nie może dać mata przy dowolnym przebiegu partii. Przy przekroczeniu czasu możliwy jest rezultat 0:0,5 (jeśli przeciwnik zawodnika przekraczającego czas nie może dać mata).

Art. 9.1. W regulaminach turniejowych powinny być umieszczane klauzule, że zawodnik nie może zgodzić się na remis przed określoną liczbą posunięć (np. 30). Przypadki trzykrotnego powtarzania posunięć muszą być odnotowane przez sędziego w sprawozdaniu i zapisie partii, a zawodnicy nadużywający ten przepis mogą być karani za unikanie walki.

Art. 9.4 Partia może być uznana za remisową jeśli reklamacja została zgłoszona przez zawodnika na posunięciu i to posunięcie zostało zapisane na blankiecie (ale nie wykonane na szachownicy).

Art. 9.5b. Jeśli sędzia stwierdzi, że reklamacja była nieuzasadniona, dodaje przeciwnikowi 3 minuty na zegarze (bez innych manipulacji).

Art. 10.2. Szybki finisz. Jeśli arbiter opóźni decyzję, może ustalić wynik partii później, ale musi to zrobić natychmiast po zakończeniu czasu gry. Decyzja sędziego jest ostateczna.

Art. 12.3. Bez pozwolenia sędziego zawodnik nie ma prawa wносить na salę gier urządzeń elektronicznych (w tym zegarków z sygnalizacją dźwiękową), chyba że są kompletnie i na stałe wyłączone. Jeśli urządzenie elektroniczne wyda jakikolwiek dźwięk, partia jest przegrana.

Art. 13.7. Jakiegokolwiek uwagi co do przebiegu partii turniejowej można zgłaszać wyłącznie do sędziego zawodów. Dotyczy to również widzów, którzy mogą informować sędziego o powstałych nieprawidłowościach. Zakaz używania telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na sali turniejowej dotyczy wszystkich obecnych (widzów, zawodników niegrających itp.).

Listy rankingowe będą publikowane co dwa miesiące. Ranking FIDE zostaje obniżony z dniem 1 lipca 2009 r do poziomu 1200 pkt.

Palenie papierosów będzie możliwe tylko w miejscach akceptowanych przez organizatorów i sędziego. Nie dopuszcza się wychodzenia z sali gier bez zgody sędziego. Sędzia przed zawodami jest zobowiązany do przejrzenia regulaminu turnieju i weryfikacji zgodnie z nowelizowanymi przepisami FIDE.

Szachy szybkie zostały zdefiniowane poniżej 60 minut. Partia z czasem 60 i więcej minut jest traktowana jako szachy klasyczne z możliwością zmiany rankingu FIDE. Dotyczy to również temp z kontrolami i dodawaniem czasu po każdym posunięciu. Np. tempo 15 minut na partię i po 10

sekund na każde posunięcie jest partią szachów szybkich (15 minut + 60×10 sekund = 25 minut).

Dla partii błyskawicznych stosuje się przepisy jeśli regulaminowy czas trwania jest poniżej 15 minut. Dotyczy to również kombinowanych temp gry z dodawaniem czasu na każde posunięcie.

Jeśli w szachach szybkich i błyskawicznych przy każdej partii jest sędzia, należy traktować ją jako partię szachów klasycznych. Sędzia ma prawo zatrzymać grę jeśli opadły obydwa chorągiewki sygnalizacyjne, czego nie zauważyli zawodnicy. Nieprawidłowy ruch nie może być skorygowany po przełączeniu zegara, chyba że obydwa przeciwnicy dobrowolnie się na to zgodzą.

W mistrzostwach świata i kontynentów FIDE przyjęło tylko sześć możliwych temp gry.

Do wyborów na przewodniczącego Kolegium Sędziów PZSzach zgłoszono tylko jednego kandydata, którym był Andrzej FILIPOWICZ. W tajnym głosowaniu wzięło udział 51 delegatów, kandydat otrzymał 50 głosów za przy jednym przeciwnym i został wybrany na przewodniczącego w kadencji 2009 - 2012.

Po dokonaniu wyboru przewodniczącego Kolegium przystąpiono do zgłaszania kandydatów na członków Kolegium Sędziów PZSzach. Andrzej FILIPOWICZ nie zaproponował nikogo, twierdząc że może pracować z demokratycznie wybranymi sędziami, zgłoszonymi z sali obrad. Do władz Kolegium zgłoszono 11 osób, którzy wyrazili zgodę na kandydowanie. Byli to: Zenon CHOJNICKI, Andrzej IRLIK, Adam CURYŁO, Andrzej SZEWCZAK, Ulrich JAHR, Agnieszka BRUSTMAN, Zbigniew PYDA, Bogdan OBROCHTA, Ryszard WIĘCKOWSKI, Witalis SAPIS i Stanisław CICHORZ.

Nie wyrazili zgody na kandydowanie Zygmunt RYLL, Tomasz DELEGA i Rafał SIWIK.

W przeprowadzonym głosowaniu wzięło udział 52 delegatów, oddano 50 głosów ważnych i dwa nieważne. W skład Kolegium wchodziły osoby, które otrzymały przynajmniej 25 głosów. Poszczególni kandydaci otrzymali: 48 - Zenon CHOJNICKI PK, 45 - Andrzej IRLIK MP, 43 - Adam CURYŁO SL, 39 - Ulrich JAHR KP, 37 - Bogdan OBROCHTA SL, 28 - Witalis SAPIS PO, 25 - Agnieszka BRUSTMAN MA. Nie zostali wybrani: Stanisław CICHORZ - 21, Zbigniew PYDA - 18, Ryszard WIĘCKOWSKI - 11 i Andrzej SZEWCZAK - 9 głosów.

Wybranych pogratulował prezes Jan KUSINA, który powiedział, że w zawodach o Mistrzostwo Polski powinny być w pełni stosowane przepisy FIDE, w szczególności "zero tolerancji". W turniejach wojewódzkich i otwartych PZSzach będzie zalecać wprowadzanie do regulaminów pewnych odstępstw od ścisłych reguł FIDE (np. spóźnianie się na rundę do 15 minut itp.).

Dyskusja pierwszego dnia została skrócona ze względu na późną porę. Po kolacji sędziowie spotkali się ponownie na nie protokołowanych rozmowach kularowych, które trwały do późnych godzin.

Drugi dzień konferencji rozpoczął krótkim wystąpieniem Zygmunt RYLL, który stwierdził, że w Kolegium Sędziowskim PZSzach działał 17 lat i obecnie wiek nie pozwolił mu na dalsze kandydowanie do władz, ale oczekuje propozycji jako wolny sędzia i obiecuje nadal pisać artykuły do miesięcznika Szachista (kociół sędziowski).

Andrzej IRLIK dość szczegółowo demonstrował program komputerowy SwissManager, stosowany podczas turniejów mistrzowskich FIDE i na Olimpiadzie Szachowej. Licencję programu można nabyć wpłacając kwotę 50 zł na konto bankowe PZSzach. Program posiada wersję polską, oblicza uzyskany ranking lokalny, ale bezpośrednio nie uwidacznia uzyskanych kategorii PZSzach. Wszeczhronność programu umożliwia bieżącą publikację przeprowadzanego turnieju na dowolnej witrynie Internetowej. Zawodnicy spóźnieni mogą być dopisywani od dowolnej rundy. Istnieje też możliwość wyłączenia zawodnika z kojarzenia w dowolnej rundzie zawodów.

Bogdan OBROCHTA przedstawił mało znane niuanse programu Adama CURYŁO. Istnieje możliwość importu każdego zawodnika z Centralnego Rejestru PZSzach i oczywiście z listy FIDE.

Przy tempach szachów szybkich sędzia powinien wyłączyć możliwość uzyskiwania wyższych kategorii szachowych (w PZSzach możliwość nadawania tylko do IV kategorii). Można wybrać opcję drukowanego nazwiska (nie zalecane przy imporcie do plików *.pgn). Przy nazwiskach sędziowie nie powinni bezpośrednio umieszczać symboli kategorii czy innych. Program umożliwia filtrowanie rezultatów i prowadzenie jednocześnie kilku klasyfikacji w ramach jednego turnieju, przy czym każdy widok tabeli można ustawiać indywidualnie. Program umożliwia generowanie raportu KRAUSEGO, ale sędzia musi pamiętać o wpisaniu dat i godzin poszczególnych rund (a nie przechodzić przez to okienko bez adnotacji). Program CA umożliwia też transmisję partii w Internecie czy na tablicach demonstracyjnych. W przypadku dużych zawodów otwartych można w programie przyjmować zgłoszenia zawodników do zawodów. Program umożliwia prowadzenie punktacji drużynowej i indywidualnej.

Andrzej FILIPOWICZ przekazał zebrany, że Andrzej IRLIK został wiceprzewodniczącym Kolegium Sędziów PZSzach. Podał również informacje z FIDE. Przepisy FIDE będą zmienione w kwestii nadawania tytułu arbitra FIDE. Kandydaci będą przechodzić seminaria od 1 lipca 2009 r., muszą w podstawowym stopniu opanować konwersację w języku angielskim oraz posiadać umiejętność operowania programami szachowymi i edytorem Word czy programem kalkulacyjnym Excel, a ponadto prawidłowo obsługiwać zegary elektroniczne. Seminare będą organizowane przez trzyosobowy zespół FIDE składający się z przedstawiciela FIDE, członka krajowej federacji i lektora aprobowanego przez FIDE. Sędziowie klasy FIDE będą podzieleni na cztery grupy A, B, C i D, w zależności od ich umiejętności i aktywności na arenie międzynarodowej. Po dwóch latach braku aktywności sędzia spada z tej listy. Zaleceniem FIDE jest aby każdy sędzia podejmował również funkcje asystenta, nie rezygnując z werdyktów bezpośrednio przy szachownicy. Brak takiej praktyki powoduje wtórny analfabetyzm u osoby podejmującej wyłącznie funkcje sędziego głównego. FIDE apeluje do federacji krajowych o większe przeszkolenie kobiet na stanowiskach sędziów szachowych. Podczas Olimpiady Szachowej w Dreźnie odczuwało się znaczny brak kobiet sędziujących poszczególne mecze. W zamiarach FIDE jest rozpowszechnienie elektronicznej szachownicy, którą filtruje kamera co 1 sekundę i daje możliwość odtworzenia każdej partii turniejowej.

Na zakończenie konferencji zebrani podjęli uchwałę do realizacji przez Kolegium Sędziów PZSzach:

- a) sędziowie klas centralnych wnoszą opłaty licencyjne bezpośrednio na konto PZSzach,
- b) należy wprowadzić dwa typy sprawozdawczości z turniejów szachowych (pełne do FIDE i uproszczone),
- c) po ukazaniu się zatwierdzonych przepisów gry i turniejowych FIDE, Kolegium powinno opublikować nowelizację w postaci wkładki do kodeksu szachowego,
- d) należy uaktualnić witrynę Kolegium Sędziów PZSzach, następnie prowadzić ją możliwie bieżąco, z zaleceniem wprowadzenia forum dyskusyjnego sędziów uprzednio zarejestrowanych,
- e) umożliwić wpisy do legitymacji sędziów klasy młodzieżowej i uaktualnić w tym zakresie Centralny Rejestr PZSzach,
- f) zaleca się wystąpienie o zwiększenie stawek sędziowskich za sędziowanie zawodów szachowych.

Ogólnopolska konferencja sędziowska w 2009 r. będzie organizowana w Toruniu. Termin tej konferencji jest uzależniony od ukazania się znnowelizowanych przepisów gry i turniejowych FIDE.

Na tym konferencję sędziowską zakończono.